

Lars J. Sørensen har leveret endnu en vigtig bog: *Sjælens længsel*, som bidrager til faglig fornyelse i udviklingspsykologiens og psykoterapiens tjeneste.

Det udfoldede menneskesyn kunne i sig selv ses som et vægtigt bidrag til kulturel videreførelse og dannelse. Derfor er det mit fromme håb, at bogen vil blive læst af mange og hertil studeret grundigt, svarende til dens høje etiske og faglige niveau.

Forfatteren giver først en "opvarmende" personlig indledning med et godt overblik over bogen.

Bogens første del (kapitlerne 1-3) introducerer længsel som en overordnet drivkraft i eksistensen.

Længsel folder sig ud gennem hver udviklingsfases særlige tematiske åbenhed ind mod menneskene, selvet og verden i rejsen fra barn til voksen. Hver fase udfælder en karakterstruktur. Lars J. Sørensen har afsæt i Alexander Lowens og Lisbeth Marchers kropsdynamiske karakterlære.

Hver tematiske struktur rummer polariteter, som medformer den unikke person i synteser, dvs. løsningsudkast, som viser sig som personens karakteristiske mønster – også når personen selv eller omgivelserne (via livsomstændighederne) – er drevet ud i så ensidige polariseringer, at muligheden for en diagnose og behandling er blevet aktuel.

Via møder med vigtige menneskers afstemmende kontakt (via kropslige gestus, stemmer, øjne og ører) kan personen komme til sig selv, altså tilbage på personens oprigtige helterejse spor.

Disse opbyggelige møder har det gensidigt afstemte nærvær-i-nu'et som tænding – refererende til D.N. Stern og Frederick S. Perls.

Mødet i nu'et er billedligt beskrevet med tre dybdelag i kontakten – refererende til Peter Levine og Diana Fosha.

1. Som "bølger" i overfladen, dvs. handlingernes intentioner og handleverdenens ydre, firkantede logik med årsag-virkning, påvirkning og konsekvens, roller og regler, hvor kontakten er bundet ind i sproget.
2. Som "dønninger" i form af følelsernes intentioner i et mere kropsinvolveret flow. Som dønningerne løfter sig op over bølgerne og rammer mod overfladen, således kratter følelserne op i kroppen, ud i kropsudtrykkets uvilkhed – med en rørthed, som bliver til berørthed, når de mødes afstemt i klarhed og oprigtighed (medfølelse).
3. Endelig som "havstrømme" – en "væren" med mere roligt-kraftfulde lag af berørthed – personen har ladet sig se på med kærlige øjne. Er blevet set på, som personen "er" i al blufærdighed, skabende en dvælen i en ny selvaccept, hvor "jeg" er skrumpet og der bliver plads til livet. En form, hvor der åbnes for det liv, der åbenbarer sig bag "forsvaret", som en psykoanalytiker måske ville sige.

Bogens anden og tredje del (Kapitel 4 til og med 13) vier et kapitel til hver karakterstruktur og beskrives i det følgende under eet.

I hvert kapitel gives først en analyse af mønsteret, hvor det forekommer mig, at nuancerne af sans for det "inderliges" perspektiv formidler en værdighed, som muliggør et værn mod vor tidsånds skamferende udvendighed – fx psykiatriske diagnosers og målbarlighedens udvendighed.

(Analyserne er som kvalificerende invitationer, altså i deres retning – en orientering, som åbner for afbalancering af tidsåndens kvantificerende tvang og tvangen til kvantificering. Fordybelsen i analyserne kalder på den kvalitative sans og omtanke – fordybelsen kan – forekommer det mig -kvalificere os som medmennesker, skabe oplæg til "dannelse", ligesom hos K.E. Løgstrup, som man heller ikke kommer til uden personlig ydelse.)

Karakterstrukturernes tematiske åbenheder udfolder sig som eksistens (integritet og forbundethed), behov (samklang, samhørighed, gensidighed), autonomi (autenticitet), vilje (stræben), fallisk (hengivelse til kærlighed), kærlighed/ seksualitet (kærlighed) og endelig rigid struktur (med hengivelse som tema). Det er ikke alle varianter af strukturelle poler, der gennemgås, men rigeligt til at man som læser får en styrket fornemmelse for den sans for følsomhed og rummelighed, vi har brug for som mennesker. Til gengæld åbner forfatteren for en ny variant i den strukturelle "zoologi", som er den "nøjsomme" variant af behovsstruktur med "samklang" som tema.

Mønstrene og deres temaer pakkes af forfatteren ud som en perlerække af fænomenologiske analyser af dagliglivets, de kliniske, de almenmenneskelige og udviklingsteoriernes forforståelser. Disse analyser er ren gavegivning for psykoterapeuter.

I hvert kapitel følges dernæst de fænomenologiske analyser op af beskrivelser af terapiforløb med personer, som aktuelt manifesterer det pågældende mønster/særpræg.

Der er tale om drømmearbejde, udført som individuel terapi i grupper. Arbejdet er eksemplarisk præsenteret i den opstillede, fremanalyserede ramme – med forløb i kontaktens tre dybdelag (bølger, dønninger og havstrømme).

Beskrivelserne er gode til at konkretisere de forudgående fænomenologiske analyser.

Lars J. Sørensen synes at arbejde ved imødekommende, at banke på døren ind til sjælen. Ved at "være" der som medmenneske. Han går ikke "ind" – hvilket minder om den forsigtighed og stabile "væren ved", som D.W. Winnicott i høj grad ærede som terapiens alvorlige "leg". Formen er formentlig præget af forfatterens mange års dybt seriøse arbejde med svært psykisk sårede og den særegne sans for det "adækvate" og etik, som arbejdet med psykotiske patienter kan give den engagerede og vedholdende medarbejder i psykiatrien.

Alt i alt en spændende og inderligt vedkommende bog, som kalder på det bedste i en. På mange måder synes bogen at åbne for en bredt favnende variant af eksistentiel psykoanalyse.

Tonen – at banke på døren ind til sjælen – afspejler sig således ikke bare i terapiformen, men også i selve bogens fremstillings relative nøgternhed i referencerne til antagelser om "sjælen".

Tendensen er at lade det sjælelige tone frem i virkningerne og tilsynekomsterne – idet antagelser om sjælen gives mindre. Ret stringent gået – fænomenologisk og analytisk set.

Helhedens bevægelser fra dybdelagene beskrives og omskrives, sjælen defineres eller fæstnes derimod ikke i en fast teori, tro eller ramme. Der antydes og bankes på ind til mystikken på den ene side (det er åbent for læseren, om man kan tale om helhedens enhed i dybdelagskontaktens liv) og materialitet på den anden side (nervesystemets virkninger fremstilles mere som et vilkår i kontakten). Forfatteren etablerer sig – som jeg læser ham – ikke fast i nogen af disse positioner.

Det er således en meget medmenneskeligt respektfuld bog, en vigtig fagbog, som jeg varmt kan anbefale til alle, der beskæftiger sig med psykoterapi og som i det hele taget fagligt arbejder med medmennesker.

Den kan også læses med udbytte af mennesker, som bare ønsker mere indblik i, hvordan det er at være menneske og som har fokus på udvikling. Respekten for anderledeshed og forskellighed får virkelig god plads.

Bare det at bade sig i bogens atmosfære er godt for – sjælen.

Af John Hartwich. cand.psych. Specialist og supervisor i Psykoterapi. Certificeret gruppeanalytisk terapeut (IGA)

